

УДК 784:821.161.2'1

**МУЗИЧНІ АРТЕФАКТИ ЛЬВОВА ПОЧАТКУ XX СТОЛІТТЯ
В ПУБЛІЦИСТИЦІ о. ОСТАПА НИЖАНКІВСЬКОГО**

Молчко Уляна Богданівна – доцент кафедри музикознавства та фортепіано,
Дрогобицький державний педагогічний університет ім. І. Франка
<http://orcid.org/0000-0003-1519-6053>
[DOI.org/10.35619/ucpmk.v34i34.336](https://doi.org/10.35619/ucpmk.v34i34.336)
u.molchko@gmail.com

Наведено огляд музично-критичного доробку галицького композитора отця Остапа Нижанківського, що вийшов друком на сторінках «Діло». Розглянуто тематику дописів, у яких висвітлювалося культурно-освітнє життя Східної Галичини кінця XIX – поч. XX ст. З'ясовано жанровий спектр пресових матеріалів митця. Описано творчі здобутки українських композиторів, визначних вокалістів С. Крушельницької, О. Мишуги, М. Левицького, співочих колективів: хору «Дванадцятки», «Львівського Бояну», диригента о. О. Нижанківського, появу нових музичних видань. Проаналізовано особливості публіцистичного стилю журналіста. Досліджено джерелознавчу цінність, пізнавальну та просвітницько-виховну функції газетних публікацій о. О. Нижанківського.

Ключові слова: О. Нижанківський, газета «Діло», музично-критична публіцистика, допис, повідомлення, анонс, звіт.

Постановка проблеми. Культурно-мистецьке життя Львова кінця XIX початку XX ст. розвивалося в напрямі утвердження професіоналізації, зокрема в царині музики. Тут «музика й театр були не лише художньо-естетичним феноменом, а й вагомим чинником активізації та утвердження українства, одним із способів втілення суті та ідей національного руху» [8, 6-7], – зазначає Н. Косаняк. Мистецькі події більшої та меншої ваги, що постійно відбувалися у поліетнічному та полікультурному середовищі столиці Східної Галичини, знайшли відображення у низці лаконічних публікацій о. О. Нижанківського на шпальтах щоденника «Діло». Це дописи, анонси, повідомлення, звернення. Пресодруки галицького журналіста являють вартісний різноматематичний матеріал, який сьогодні є малодосліджений.

Аналіз останніх досліджень. Про цінний газетний спадок композитора писали Я. Колодій [7, 58], Р. Сов'як [28, 120–125]. Основою джерельної бази статті є пресодруки митця інформаційного характеру, опубліковані на шпальтах часопису «Діло».

Метою дослідження є привернення уваги мистецько-освітньої громадськості до публіцистичного доробку композитора крізь аналіз тематики, жанрового спектру пресодруків, авторського публіцистичного стилю, введення критичного доробку до наукового обігу.

Виклад основного матеріалу. З 1889 р. на сторінках щоденника «Діло» починають з'являтися публікації о. О. Нижанківського. Серед них – два газетні матеріали, присвячені першій «артистичній прогульці» – концертній мандрівці студентів вищих навчальних закладів та учнів старших класів гімназії, що проходили у різних прикарпатських містах. З 1889 р. юнацтво організовується у так званий хор «Дванадцятки» під керівництвом О. Нижанківського. Саме цей колектив своєю активною концертно-освітньою діяльністю через музичне мистецтво впливав «на відновлення національної свідомості українців Галичини» [1, 150]. Зазначене концертне турне знайшло широке висвітлення у працях дослідників творчості композитора Я. Колодій [7, 38–39] та Р. Сов'яка [28, 45–46]. Допис О. Нижанківського «*Перша руска прогулька артистична*» [14, 2], що вийшов друком у «Ділі», ще більше поглиблює відомості щодо цієї події. Публіцистичний матеріал насичений рекламно-інформаційними повідомленнями про музичні акції, котрі пройдуть у галицьких містах. За формою і змістом пресодрук можна зарахувати до жанру анонсу, функція якого полягає в тому, щоб сповістити про події, «зацікавити читача, заохотити його на відвідання анонсованої акції» [5, 77-78].

Оповіді про свій мистецький проект, журналіст уже у початкових рядках озвучує мету «артистичної прогульки» – збір коштів на будівництво Руського народного театру у Львові. В анонсі, як в особливому різновиді реклами, «завжди робиться акцент на кращих, найбільш вигіршних сторонах поданого явища» [9, 69]. У даному газетному дописі публіцист подає в хронологічному порядку дати подій, а також перелік міст та приміщень, де б мали відбутися концерти. Ця мистецька акція була запланована в Стрию 5. IX., Бродях 8. IX., Золочеві 10. IX., Зборові 12. IX., Тернополі 15. IX.

Аналізуючи публіцистичний матеріал о. О. Нижанківського, варто зазначити, що музичні програми відрізнялися виконуваними творами, тому вважаємо за потрібне подати цей перелік композицій. У стрийському концерті, що мав пройти в приміщенні «Руського казино», запропоновані були: «Чом річенько домашня» І. Лаврівського, «Сині очі» С. Воробкевича, «Хор козаків» з опери «Купало» А. Вахнянина, «Jen dal» чеського митця Й. Вашака, «Пек Душман види» сербського композитора Д. Єнко, «Весна» німецького

композитора І. Дюрнера. До репертуару також включено інструментальну п'єсу «Дивертисмент» з опери «Вільгельм Тель» Дж. Россіні (переклад) К. Умляуфа у виконанні цитриста Є. Купчинського.

Щодо фортепіанних речей, то автор не вказує соліста, але слід вважати, що ним був К. Штоль. Підтвердженням цього є думка Я. Колодій, яка зазначає, що під час першої «артистичної прогульки» піаніст інтерпретував «варіації на теми українських народних пісень і фантазію «Над Прутом» на тему відомого одноіменного хору І. Воробкевича» [7, 39].

Програма музичного вечора в Бродях не подавалася, оскільки журналіст зазначав, що вона поміщена в рубриці «Новинки» на сторінках часопису «Діло» [15, 2]. Звідси можемо дізнатися, що концерт складався з «Quodlibet» М. Лисенка, «Закувала та сива зозуля» П. Ніщинського, «U nas inaszej» М. Рудковського, «Селянське весілля у Швеції» шведського митця А. Седермана [1, 155].

Наступний золочівський концерт включав нові твори: опрацювання українських народних пісень «Ой пушу я кониченька», «Ой не гаразд, запорожці» М. Лисенка, «Коби я був пташкою» Д. Січинського на слова І. Грабовського, «Kde děva mǎ» чеського композитора К. Піча, «Зіроньки», «Моя мати» польського митця С. Цетвінського. У виконанні Є. Купчинського – п'єса «Незабудька» австрійського композитора Франца фон Зуппе.

На концерт у Зборові запропоновано: «Quodlibet» М. Лисенка, «Сині очі» С. Воробкевича, «Руська пісня» о. В. Матюка, «Хор козаків» з опери «Купало» А. Вахнянина. Із польських композиторів – «Nasza Hanka» В. Желенського та концерт для цитри «Carnaval von Venedig» К. Умляуфа. З промовою мав виступити нотаріус І. Онишкевич.

Програма тернопільського концерту в анонсі не зфіксована. Повідомлялося лише, що виступ «Дванадцятки» відбудеться у неділю 15 вересня в залі Замковій під час етнографічного вечора. В усі музичні імпрези була введена точка «декламація», але прізвища читців не вказані. Ймовірно, ними були місцеві аматори. До цієї думки підводить О. Антонович, зазначаючи, що «у деяких містах виступали декламатори, з-поміж яких було чимало вчителів і службовців» [1, 154].

Завершується допис-запрошення підписом, де подано прізвища диригента хору о. О. Нижанківського та всіх членів «дванадцятки». Цей перелік зафіксує для майбутніх нащадків імена тих ентузіастів, які стали будителями українства в Галичині.

За жанром газетний матеріал «Справозданье зъ першои рускои артистичнои прогульки» [16, 2] можна зарахувати до інформаційного звіту, оскільки мова тут йде про фінансовий звіт із концертного турне. Представлена інформація о. О. Нижанківського є вартісною з того огляду, що автор подає перебіг мистецьких акцій хору «Дванадцятки» в 1889 р. У вище проаналізованому анонсі повідомлялося про 5 запланованих концертів цього колективу. Але зі згаданого звіту довідуємося про деякі зміни. Зокрема, журналіст пише: «Первістно мала наша прогулька обняти також Станиславовъ, Коломью, Калушь и Стрый, однакъ головно зъ причины майже ровночаснои прогульки членовъ «Академического Кружка» пляны нашѣ улягли зміни, а вслѣдъ за тымъ не могли мы принять запросинѣ снятинскихъ Русиновъ. Зъ техничныхъ взглядовъ ѳдказали мы запросинамъ бережанскихъ и борщѣвскихъ Русиновъ» [16, 2]. Автор інформує, що проведено 4 концерти у Бродях, Золочеві, Зборові і Тернополі.

Далі музичний критик подає розлогий фінансовий звіт щодо отриманих коштів і їх часткових витрат. Отже, перша артистична прогулька зібрала 356, 98 золотих ринських, які офірували львівському товариству «Просвіта».

У цьому ж 1889 р. надруковано у «Ділі» редакційний допис під назвою «Одъ п. Остапа Нижанковскаго» [17, 2], в якому автор інформує про вихід у світ збірника українських коляд. Тут повідомляється, що у видавництві «Бібліотека музикальна» опублікований нотний альбом, що складається з 20 коляд, опрацьованих для чоловічого хору. Вартісною для музикознавців є оцінка редакцією даної праці композитора, яка полягає в тому, що «п. О.[стап] Н.[ижанківський] взявшись за сю працю, зробив нашимъ хорамъ немалу прислугу, бо и дійсно въ великомъ клопотѣ находились они въ часъ рѣдвяныхъ святъ, не маючи ѳдповідного підручника. Якъ зачуваємо, колядки тіи мають бути п. Нижанковскимъ дуже удачно та приступно згармонизованѣ, навіть для менче вправныхъ хоровъ сельскихъ» [17, 2].

Привертає увагу лаконічний допис «Запрошеньє» [12, 3]. З цього газетного матеріалу дізнаємося про запрошення учасників хору для виступу перед цісарем під час відвідин ним Львова. Правління Франца Йосифа І відзначалося частими приїздами до столиці Галичини, а саме в 1851, 1855, 1880, 1894, 1903 рр. [25, 95]. Але у 1892 р. мав відбутися ще один візит монарха, про який повідомляє «Народна Часопись» [26]. У цьому пресовому матеріалі детально викладено програму відвідин імператора Австро-Угорщини. 30 серпня 1892 р. українське громадянство повинно було б зустрічати цісаря в м. Олешичі (адміністративна одиниця Любачівського повіту [21]), а після обіду імператор мав від'їхати до Львова. У переліку багаточисельних запланованих заходів Франца Йосифа І зазначено огляд Руської духовної семінарії. Власне про підготовку до цієї зустрічі йдеться в короткому дописі галицького журналіста.

Розуміючи важливість візиту державної особи, митець береться за переведення хорових виступів, дбає про добру підготовку співочого колективу та наявність відповідної кількості вокалістів. Уже з перших рядків «Запрошення», опублікованого в популярному часописі «Діло», о. О. Нижанківський на прохання митрополита С. Сембратовича закликає зголоситися до участі у концерті з виконанням кантат «русской и польской зь нагоды приїзду Его Величества цесаря» [12, 3], а також пісень і кантів. Власне, на 31 серпня був призначений «похід зі смолоскипами і серенада мужеского хору галицких Товариств музичних» [12, 3], а 1 вересня монарх мав заплановані відвідини Руської духовної семінарії.

Піднесений тон публіциста у зверненні до співаків вияскравлює риси його характеру, які полягають у гострому почутті громадянського і професійного обов'язку. Він із повагою ставиться до кожного учасника хору, то ж саме тому публікує детальний список священників і вихованців духовної семінарії, який влічає 57 осіб, і закликає їх до участі в генеральній репетиції 28 серпня 1892 р. [12, 3].

На жаль, відвідання цесарем Львова у 1892 р. було відкладене, про що повідомило газетне видання «Народна Часопись» [25].

У невеликому повідомленні «*Пригадує ся Вп. Нашимъ Землякамъ*» [20, 3] о. О. Нижанківський разом із керівниками «Львівського Бояна», головою В. Шухевичем та секретарем Є. Калитовським, запрошують українців до вступу до співочого колективу. Публікація є вартісним джерелознавчим матеріалом, який висвітлює організацію праці в хоровому товаристві. Мова йде про поповнення «Львівського Бояна» новими вокалістами.

Допис о. О. Нижанківського «*Именемъ редакційного комітету «Руско-украинскихъ народныхъ мелодій»*» [13, 3] є ще одним публіцистичним документом, у низці газетних матеріалів з приводу збору і друку фольклорних зразків. Пресодрук засвідчує великий порив композитора у справі збереження народно-пісенної спадщини українського народу. Відомо, що у 1894 р. за ініціативи І. Франка створений «Комітет для систематичного збирання і видання народнопісенної творчості». Одним з активних його діячів був о. О. Нижанківський, який «узяв на себе не тільки місію громадження потрібних фольклорних матеріалів, а й чи не найтяжчу роботу укладання з них збірничків («томів») та виготовлення їхніх макетів для подальшого літографічного тиражування» [2, 12], – зазначає Б. Луканюк.

В аналізованому дописі журналіст висловлює подяку свідомим громадянам за надання «Комітетові» записаних мелодій українських пісень: «Вп. панні Одарці Глібовицкій зь Циганъ и Вп. П. М. Миколайчукови зь Мервич за надблсанье власноручно списаныхъ мелодій народныхъ, а Вп. пані Наталіи Кобринської за вѣдступленье до ужитку издавництва обѣмистого збѣрника пок о. Т. Кобринского» [13, 3].

Інформативний матеріал газетного допису є вартісним джерелом, оскільки засвідчує пильну роботу «Комітету». Автор наголошує, що було проведено 14 засідань. До першого випуску мало увійти щонайменше 50 пісень із варіантами, а це будуть «переважно найбільше у насъ розширені пісні историчні, баллады и пісні побутові» [13, 3]. Перший випуск мав вийти у Лейпцигу. На жаль, «на підготуванні до друку першого випуску «Українсько-руських народних мелодій», – як зазначає Б. Луканюк, – діяльність Комітету припинилася з наразі невідомих причин й, отже, фактично не відбулася, залишивши по собі єдино задекларовані добрі наміри і низку дуже цінних свідочств фольклористичних зацікавлень еліти галицької культури і мистецтва кінця XIX сторіччя» [2, 13].

Короткий допис «*П-на Крушельницька, п. Мишуга и п. М. Левицкій*» [24, 3] присвячений важливому артефакту – постановці опери «Манон Леско» Д. Пуччіні на сцені львівського театру С. Скарбка. Інформуючи про цю подію, автор не вдається до глибоких інтерпретаційних характеристик, але насичує даний критичний жанр окремими оцінками артистів. З назви публікації помітно, що мова піде про найвидатніших українських співаків – С. Крушельницьку, О. Мишугу, М. Левицького. У дописі журналіст торкнувся лише окремих сторін виконавської майстерності солістів. Так, С. Крушельницька з великим артистизмом заспівала свою партію. «Голосъ еи звѣнкій, о широкихъ регістрахъ, пѣсля потреби сильний, імпонуючий або ніжний, одушевляє слухачѣвъ» [24, 3], – зазначає митець. Вокальні ансамблі Примадонни з О. Мишугою є настільки чудові, що «годі шукати слѣвъ до описаня сего чувства, якого дознаешъ пѣдчасъ представлення» [24, 3]. Несподіванкою для публіки став виступ М. Левицького, який перевершив всі очікування слухачів.

Два наступні пресодруки «П. Микола Левицкій, знаний у насъ співакъ-тенористъ» [23, 2] та «П. Микола Левицкій, артистъ опери львѣвскѣй» [22, 2] за викладом газетного матеріалу належать до інформативного жанру анонсу. Ці повідомлення сповіщають про концерт відомого львівського співака, який збирає собі грошовий фонд перед від'їздом на навчання до Мілану [22, 2]. Щоб заохотити читача до відвідин анонсованої імпрези, о. О. Нижанківський детально фіксує програму виступу, прізвиська артистів, котрі брали участь у музичній акції, а також подає дату проведення – 7 квітня та місце – зала Народного Дому. Отож, того вечора у виконанні М. Левицького звучали: арія «Szumią jodły na górъ szczycie» з опери

«Галька» С. Монюшка, дві пісні «Nie swatała mi cię matka» та «Jakże cię tam brać» С. Нев'ядомського, а вокал у солоспіві «Минули літа молодії» о. О. Нижанківського доповнювали партія віолончелі А. Слядека та фортепіанний супровід Ф. Нойгаузера. Співачка Є. Штрассен натхненно проінтерпретувала арію Сантуцци з опери «Сільська честь» П. Масканьї та разом із М. Левицьким дуєт з опери «Фаворитка» Г. Доницетті. Ю. Єромін представив «Stary kapral» С. Монюшка, «Giulia» Ф. Тості.

Стислим дописом-зверненням «Панна С. Крушельницька, наша артистка, співачка» [4, 3] о. О. Нижанківський повідомляє про прощальний концерт співачки і запрошує хористів «Львівського Бояна» на репетицію. Відомо, що українська Примадонна у травні 1895 р. покинула Галичину, щоб продовжити навчання у Відні, де студіювала в проф. Й. Генсбахера сольові партії вагнерівських опер [27, 46], а «1 жовтня, з початком навчального року, Крушельницька поїхала до Мілану. В Італії вона продовжувала заняття у Ф. Креспі» [27, 57].

Варто зазначити, що на час прощального концерту о. О. Нижанківський працює заступником учителя співу у львівській чоловічій гімназії і одночасно очолює «Львівський Боян». Під керівництвом отця «значно піднісся мистецький рівень хору, виконання стало більш художньо довершеним» [7, 53–54]. У своєму дописі музичний критик постає перед нами як вимогливий та вдячний диригент і нагадує читачам про знамениті цьогорічні виступи Примадонни з «Львівським Бояном» під час Шевченкового свята. Закликаючи всіх співаків до обов'язкової участі в репетиції, митець висловлює надію, «що якъ Вп. члени «Бояна» такъ Вп. публичність заманіфестують своєю присутністю на пробахъ а вѣдтакъ на концерті свою щирю симпатію та прихильність для своєї неоціненої артистки» [4, 3].

У числі 129 щоденника «Діло» за 1910 р. з'являються два дописи о. О. Нижанківського, різні за тематикою. Коротке повідомлення «Репертуар русько народного театру в Бережанах під дирекцією Йосифа Стадника» [18, 6] є рекламним оголошення виступу співачки Фю Лопатинської в опері «Фауст» Ш. Гуно. Лаконічні два речення газетного матеріалу висвітлюють маловідому сторінку з творчої біографії української оперної співачки. У 1910 р. Руський (український) народний театр товариства «Руська Бесіда» під керівництвом Й. Стадника здійснив гастрольний виступ у м. Бережанах. Місцевій публіці представлено оперну виставу в 5 діях. Партію Маргарити [11, 98] виконала Ф. Лопатинська, яка на той час була солісткою Міського німецького театру в Чернівцях [10, 423].

Наступний газетний допис «Поклик до співололюбивих і патріотичних наших землячок і земляків» [19, 6] є зверненням о. О. Нижанківського і М. Волошина про фінансову підтримку для молодого співака, що здобуває вокальну майстерність у Мілані. Автор зазначає, що за сприяння С. Крушельницької «піддавав ся наш адепт оцінці таких знаменитих професорів в Італії, як Катоні, Белючіо, Галь Фіуме та проф. римської королівської консерваторії Марконі – а всі вони висказались як найкраще про голос нашого земляка, вісуючи йому славу» [19, 6]. На жаль, прізвище співака-тенора не можемо встановити. Газетний допис є яскравим свідченням людяності, небайдужості до чужих проблем, підтримки талановитої української молоді галицькою інтелігенцією – о. О. Нижанківським, С. Крушельницькою, а також М. Волошином, Й. Домаником, які вболівали за професійний ріст миців.

Висновок. Численні інформаційні дописи о. О. Нижанківського зафіксували важливі мистецькі події як у Львові, так і в Східній Галичині. Вони висвітлюють маловідомі сторінки в творчих біографіях визначних українських діячів, представляють їх громадянську позицію. Ці пресодруки становлять вартісний джерелознавчий матеріал до вивчення української культури кінця XIX – поч. XX ст.

Список використаної літератури

1. **Бацевін М.** Традиційна вишиванка Опілля наприкінці XIX – 30-х рр. XX ст. (на матеріалах фондів Національного заповідника «Давній Галич»). *Українське пограниччя: варіативність традиційної культури: Одеські етнографічні читання: зб. наук. пр.*. Одеса : ОНУ ім. І. Мечникова, 2018. С. 8–18.
2. **Булгакова-Ситник Л.** Борщівські сорочки з колекції Віри Матковської. Львів : Укрпол, 2008. 255 с.
3. **Гатальська Н., Івашиків Г.** Поетика волинського вбрання (колекція народного святкового одягу волинян у фондах ВКМ). *Минуле і сучасне Волині й Полісся: Народна культура – шлях до себе : зб. наук. пр.* 2003. Вип. 11. С. 77–80.
4. **Дмитренко А.** Колекція вбрання з Ковельщини у Волинському краєзнавчому музеї. *Минуле і сучасне Волині та Полісся: Ковель і Ковельщина в історії України та Волині : наук. зб.* 2013. Вип. 50. С. 284–296.
5. **Жіноча сорочка Борщівсько-Заставнівського Придністров'я.** Альбом / упоряд. Л. Булгакова-Ситник, Т. Лозинський. Львів : Ін-т колекціонерства українських мистецьких пам'яток при НТШ, 2013. 339 с.
6. **Карбовська Ж.** Жіночі сорочки кінця XIX – початку XX століть у колекції Кам'янець-Подільського державного історичного музею-заповідника. *Проблеми етнології, фольклористики, мистецтва Поділля та Південно-Східної Волині: історія і сучасність: наук. зб.* Кам'янець-Подільський: Абетка-НОВА, 2002. С. 127–132.
7. **Коцан В.** Традиційний народний одяг як джерело вивчення та популяризації культурної спадщини Закарпаття. *Historical and cultural studies.* 2015. Vol. 2. Num. 1. С. 53–60.

8. **Кузьмук О.** Роль музеїв в культурному та соціально-економічному розвитку країни: зарубіжний досвід : аналітична записка. *Національний інститут стратегічних досліджень : офіційний сайт*. URL : <https://niss.gov.ua/doslidzhennya/gumanitarniy-rozvitok/rol-muzeiv-u-kulturnomu-ta-socialno-ekonomichnomu-rozvitku> (дата звернення : 28.10.2019)
9. **Николин Н.** Вишита сорочка в етнографічній колекції Борщівського краєзнавчого музею. *Літопис Борщівщини : наук.-краєзнавчий зб.* 1994. Вип. 6. С. 72–79.
10. **Шафранська Г.** Типи народних сорочок Гетьманських земель Лівобережжя. *Музейний збірник : зб. наук. пр.* Київ : ІМФЕ ім. М. Рильського, 2008. С. 237–248.

References

1. **Batsvin M.** Tradytiina vyshyvanka Opillia naprykintsi XIX – 30 rr. XX st. (na materialakh fondiv Natsionalnoho zapovidnyka «Davnii Halych»). *Ukrainske pohranychchia: variatyvnist tradytiinoi kultury: Odeski etnografichni chytannia : zb. nauk. prats.* Odesa : ONU im. I. Mechnykova, 2018. S. 8–18.
2. **Bulhakova-Sytnyk L.** Borshchivski sorochky z koleksii Viry Matkovskoi. Lviv : Ukrpol, 2008. 255 s.
3. **Hatal'ska N., Ivashkiv H.** Poetyka volynskoho vbrannia (kolektsiia narodnoho sviatkovoho odiahu volynian u fondakh VKM). *Mynule i suchasne Volyni y Polissia: Narodna kultura – shliakh do sebe : zb. nauk. prats.* 2003. Vyp. 11. S. 77–80.
4. **Dmytrenko A.** Kolektsiia vbrannia z Kovel'shchyny u Volynskomu kraieznavchomu muzei. *Mynule i suchasne Volyni ta Polissia: Kovel i Kovel'shchyna v istorii Ukrainy ta Volyni : nauk. zbirnyk.* 2013. Vyp. 50. S. 284–296.
5. **Zhinocha sorochka Borshchivsko-Zastavniivskoho Prydnistrov'ia.** Albom / uporiad. L. Bulhakova-Sytnyk, T. Lozynskyi. Lviv : Instytut kolektsionerstva ukrainskykh mystetskykh pamiatok pry NTSh, 2013. 339 s.
6. **Karbovska Zh.** Zhinochi sorochky kintsia XIX – pochatku XX stolit u kolektsii Kamianets-Podil'skoho derzhavnogo istorychnoho muzeiu-zapovidnyka. *Problemy etnologii, folklorystyky, mystetstva Podillia ta Pivdenno-Skhidnoi Volyni: istoriia i suchasnist : nauk. zb. Kamianets-Podil'skyi : Abetka-NOVA,* 2002. S. 127–132.
7. **Kotsan V.** Tradytiini narodnyi odiah yak dzherelo vyvchennia ta populiaryzatsii kulturnoi spadshchyny Zakarpattia. *Historical and cultural studies.* 2015. Vol. 2. Num. 1. C. 53–60.
8. **Kuzmuk O.** Rol muzeiv v kulturnomu ta sotsialno-ekonomichnomu rozvytku krainy: zarubizhnyi dosvid : analitichna zapyska. *Natsionalnyi instytut stratehichnykh doslidzhen : ofitsiyni sait.* URL : <https://niss.gov.ua/doslidzhennya/gumanitarniy-rozvitok/rol-muzeiv-u-kulturnomu-ta-socialno-ekonomichnomu-rozvitku> (data zvernennia : 28.10.2019)
9. **Nykolyn N.** Vyshyta sorochka v etnografichnii kolektsii Borshchivskoho kraieznavchoho muzeiu. *Litopys Borshchivshchyny : naukovo-kraieznavchyi zbirnyk.* 1994. Vyp. 6. S. 72–79.
10. **Shafranska H.** Typy narodnykh sorochok Hetmanskykh zemel Livoberezhzhia. *Muzeinyi zbirnyk : zb. nauk. prats.* Kyiv : IMFE im. M. Ryl'skoho, 2008. S. 237–248.

МУЗЫКАЛЬНЫЕ АРТЕФАКТЫ ЛЬВОВА НАЧАЛА XX ВЕКА В ПУБЛИЦИСТИКЕ о. ОСТАПА НИЖАНКОВСКОГО

Молчко Ульяна Богдановна – доцент кафедры музыковедения и фортепиано,
Дрогобычский государственный педагогический университет им. И. Франка

Осуществлен обзор музыкально-критического наследия галицкого композитора отца Остапа Нижанковского, опубликованный на страницах «Дело». Рассмотрена тематика сообщений, в которых освещалась культурная жизнь Восточной Галиции конца XIX – начала XX в. Выявлен жанровый спектр прессовых материалов художника. Рассмотрены творческие достижения украинских композиторов, выдающихся вокалистов С. Крушельницкой, О. Мишуги, М. Левицкого, певческих коллективов: хора «Двенадцатка», «Львовского Бояна», дирижера о. О. Нижанковского, появление новых музыкальных изданий. Проанализированы особенности публицистического стиля журналиста. Исследована источниковедческая ценность, познавательная и просветительско-воспитательная функции газетных публикаций о. О. Нижанковского.

Ключевые слова: О. Нижанковский, газета «Дело», музыкально-критическая публицистика, сообщение, сообщение, анонс, отчет.

MUSICAL ARTIFACTS OF LVIV AT THE BEGINNING OF THE XX CENTURY IN THE JOURNALISM OF THE PRELATE OSTAP NYZHANKIVSKY

Molchko Ulyana – Assistant Professor, Musicology and Piano Department, Institute of Musical Art,
Drohobych State Pedagogical University named after Ivan Franko

The review of musical and critical works of the Galician composer priest Ostap Nyzhankivsky that were published in the newspaper «Dilo» is provided. The themes of criticism concerning the cultural and educational life of the Eastern Galicia at the end of XIX – beginning XX century have been studied. The range of genres of his works published in press has been identified. The description of the artistic achievements of ukrainian composers, prominent singers among which S. Krushelnyska, O. Myshuha, M. Levytskyi, chorus «Dvanadtsyatky», «Lvivskyi Boian», conductor O. Nyzhankivskyi, and the establishment of new music publications is provided. The peculiarities of the

publicist style of the journalist have been analysed. The source study value, the cognitive and educational functions of the publications by O. Nyzhankivskyi in the press has been studied.

Key words: O. Nyzhankivskyi, the newspaper «Dilo», musical and critical publicism, post, message, announcement, report.

UDK 784:821.161.2'1

MUSICAL ARTIFACTS OF LVIV AT THE BEGINNING OF THE XX CENTURY IN THE JOURNALISM OF THE PRELATE OSTAP NYZHANKIVSKY

Molchko Ulyana – Assistant Professor, Musicology and Piano Department, Institute of Musical Art, Drohobych State Pedagogical University named after Ivan Franko

The aim is to review the works printed in press of O. Nyzhankivskyi, published in a Lviv daily newspaper «Dilo», to draw the attention of the elite in the spheres of art and education to the musical and critical works of the Galician composer; to analyse the thematic range of the publications, the genre range of the newspaper materials, author's publicist style and to introduce it to the scientific and educational and social and artistic discourse.

Research methodology. Nineteen resources have been used in this article. The author of the study draws upon the scientific works concerning the biography and works of the composer O. Nyzhankivskyi, the source materials from a periodical «Dilo», in particular, the musical and critical articles of the Galician publicist and the thematic publications on musical journalism.

Novelty. Basing on the musicological study the themes of the publications by O. Nyzhankivskyi in the newspaper «Dilo» concerning the important moments of the concert and cultural and educational life of the Eastern Galychyna at the end of XIX – beginning of XX centuries have been established. The artistic achievements of Ukrainian composers, prominent singers, chores have been analysed. The analysis of the new musical publications is provided. The informational (post, message, announcement, report) types of publishing materials of the Galician critic that perform the educational and enlightening functions are described. The studied peculiarities of the publishing materials prove that the publicist works of O. Nyzhankivskyi reflect the evolution of the artistic and publishing processes in the course of development of Ukrainian culture.

The practical significance. The article is a good source for the scholars studying the development of the Galician culture at the end of XIX – beginning of XX centuries in the course of their professional growth in the realm of the musical art.

Key words: O. Nyzhankivskyi, the newspaper «Dilo», musical and critical publicism, post, message, announcement, report.

Надійшла до редакції 29.09.2020 р.

УДК 75.02/.05-055.1(477.83)

ТВОРЧИЙ ШЛЯХ МИХАЙЛА БОЙЧУКА: ЛЬВІВСЬКИЙ ПЕРІОД (1910–1914 рр.)

Бенях Наталія – кандидат мистецтвознавства, старший викладач кафедри монументального живопису, Львівська національна академія мистецтв, м. Львів
<http://orcid.org/0000-0002-2578-0555>
 DOI.org/ 10.35619/ucpmk.v34i34.337
 benyakh@lnam.edu.ua

Розглядається творчість видатного українського художника-монументаліста Михайла Бойчука 1910–1914 рр. (львівський період). Проаналізовано художньо-стилістичні, композиційно-формальні особливості творів митця. Виявлено значення традиції у творчості М. Бойчука, окреслено індивідуальність майстра та його почерку. Увагу зосереджено на монументальних і станкових творах львівського періоду. Особливе значення для висвітлення творчого шляху митця має визначення історико-культурних та художньо-естетичних засад неовізантизму – напряму, заснованого М. Бойчуком, який вповні сформувався упродовж львівського періоду, а в київському – досяг свого розквіту в царині українського монументального мистецтва й отримав назву «бойчукізм». Окреслено витоки індивідуальних живописних, педагогічних і науково-теоретичних методів митця; проаналізовано музейно-реставраційну, колекціонерську та громадську діяльність; визначено контекстуальний вплив львівського (українського) та західноєвропейського культурно-мистецьких середовищ на формування світоглядної системи М. Бойчука. Проаналізовано вплив культурно-мистецького середовища Львова на формування творчої особистості митця.

Ключові слова: монументальне малярство, творчість М. Бойчука, львівський період, неовізантизм, ікона, стінопис, реставраційна діяльність, науково-теоретична спадщина.

Постановка проблеми. Бойчук Михайло (1882–1937 рр.) – український художник, засновник школи українського монументального мистецтва ХХ ст., член Товариства прихильників української літератури, науки та штуки; Наукового товариства ім. Т. Шевченка (1912 р.); Українського наукового товариства (1917 р.); один із засновників Української академії мистецтв (1917 р.); засновник музейного напрямку